

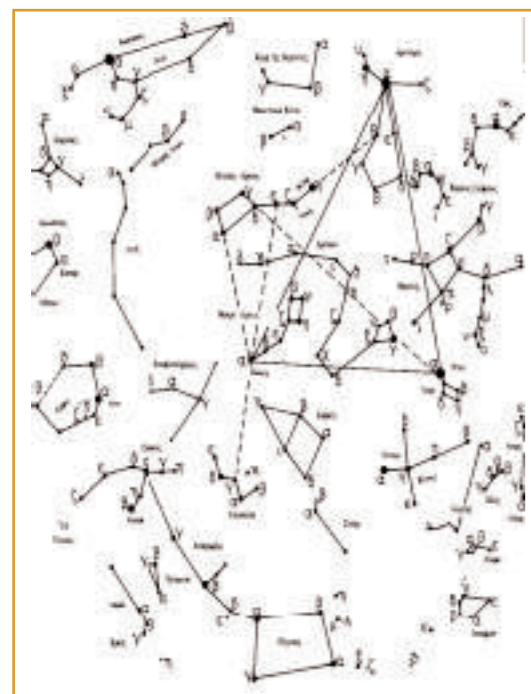
ΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Η χαρτογράφηση σε παλαιότερες εποχές

-Ψάξε να το βρεις στο χάρτη!
 -Πού είναι ο χάρτης;
 -Για να δούμε στο χάρτη! Πάμε σωστά;
 -Είμαι βέβαιος. Το είδα στο χάρτη!
 Αυτές οι κουβέντες είναι πολύ συνηθισμένες όταν κάποιοι ετοιμάζονται να ταξιδέψουν.

Από την αρχαιότητα οι άνθρωποι έκαναν σχέδια, χάρτες δηλαδή διαφόρων τόπων, και σημείωναν πάνω τους κάποια στοιχεία που μπορεί να ενδιέφεραν τους ταξιδιώτες, είτε ταξίδευαν στη θάλασσα, είτε στη στεριά.

* Οι ναυτικοί και οι καπετάνιοι είχαν ανάγκη από χάρτες που να δείχνουν τη γεωγραφία των ακτών, τις ξέρες, την απόσταση ανάμεσα στα νησιά, τα λιμάνια.

* Οι στρατιωτικοί χρειάζονταν χάρτες με σημειωμένα τα γεωγραφικά στοιχεία όπως τα βουνά, τα ποτάμια, οι λίμνες, τα περάσματα, τα έλη, οι πεδιάδες.
 * Οι αστρονόμοι σχεδίαζαν χάρτες του ουρανού με τους πλανήτες και τους αστερισμούς, για να κάνουν μελέτες και υπολογισμούς.
 Στην αρχαιότητα και στο μεσαίωνα, ο σχεδιασμός των χαρτών βασιζόταν στην εμπειρία, στην παρατήρηση και σε μαθηματικούς υπολογισμούς.
 Στην πραγματικότητα, οι χάρτες εκείνης της εποχής δεν είχαν πολύ μεγάλη γεωγραφική ακρίβεια. Όμως παρ' όλα αυτά βοηθούσαν

αυτόν που τους χρησιμοποιούσε γιατί του έδιναν μια ιδέα για αυτά που επρόκειτο να συναντήσει στο δρόμο του.

ΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Διασυνδέσεις

- * Αφετηρία για τη συζήτηση περί χαρτών μπορούν να αποτελέσουν όλοι οι χάρτες που υπάρχουν στα διδακτικά εγχειρίδια.
- * Ειδικότερα, στα εγχειρίδια: *Εδώ, εκεί κι αλλού* (χάρτες του ουρανού και της γης, κλιματολογικοί χάρτες κ.ά.), *Μια μέρα δρόμος* (γεωφυσικοί χάρτες, χάρτης αποδημίας των πουλιών κ.ά.), *Ένα μήνυμα σου στέλνω* (μέσα μεταφοράς, το δίκτυο των μεταφορών, μέσα επικοινωνίας κ.ά.), *Εμπορικοί δρόμοι* (ιστορικοί χάρτες), *Ο γύρος της Ελλάδας σε 15 ημέρες*, *Μ' ένα λεωφορείο όλοι τριγυρνάμε μέσα στην πόλη* (χάρτες πόλεων), *Χρονολόγιο*.
- * Οι διασυνδέσεις αυτές είναι ενδεικτικές. Ενδεχομένως υπάρχουν και άλλες συνδέσεις που μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε ανάλογα με τη δυναμική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία

Κάθε βιβλίο ιστορίας και γεωγραφίας.

ΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Ταξιδεύοντας τότε και τώρα

Φαντάσου ότι ετοιμάζεις για ένα μακρύ ταξίδι.

Το πρώτο που θα κάνεις είναι να προμηθευτείς ένα χάρτη κι ένα βιβλίο-οδηγό για την περιοχή που θα επισκεφτείς.

Τα ίδια έπρεπε να έχει κι ο ταξιδιώτης της βυζαντινής εποχής μαζί του στο ταξίδι: ένα γεωγραφικό χάρτη, ένα βιβλίο με ταξιδιωτικές περιγραφές που λεγόταν *Οδοιπορικόν* και τα *Ερανίσματα*, έναν κατάλογο με τις πόλεις των επαρχιών της αυτοκρατορίας.

Όμως ούτε ο χάρτης του, ούτε το βιβλίο του έμοιαζαν με τα δικά μας.

Αυτός είναι ο χάρτης του Πτολεμαίου, ενός γνωστού χαρτογράφου της αρχαιότητας.

Αυτό το χάρτη θα είχες ίσως δει αν ζούσες στη βυζαντινή εποχή.

Αν ζούσες αργότερα, στα μέσα του 16ου αιώνα, και ήσουνα ναυτικός, θα είχες στο καράβι σου έναν *πορτολάνο*, δηλαδή ένα ναυτικό χάρτη σαν κι αυτόν της εικόνας. Στον πορτολάνο θα έβλεπες σημειωμένα τις ακτές, τα νησιά, τα λιμάνια, τις ξέρες. Θα μπορούσες επίσης να υπολογίσεις την απόσταση ανάμεσα στα νησιά και τις ακτές.

ΟΙ ΧΑΡΤΕΣ

Διασυνδέσεις

- * Αφετηρία για τη συζήτηση περί χαρτών μπορούν να αποτελέσουν όλοι οι χάρτες που υπάρχουν στα διδακτικά εγχειρίδια.
- * Ειδικότερα, στα εγχειρίδια: *Εδώ, εκεί κι αλλού* (χάρτες του ουρανού και της γης, κλιματολογικοί χάρτες κ.ά.), *Μια μέρα δρόμος* (γεωφυσικοί χάρτες, χάρτης αποδημίας των πουλιών κ.ά.), *Ένα μήνυμα σου στέλνω* (μέσα μεταφοράς, το δίκτυο των μεταφορών, μέσα επικοινωνίας κ.ά.), *Εμπορικοί δρόμοι* (ιστορικοί χάρτες), *Ο γύρος της Ελλάδας σε 15 ημέρες*, *Μ' ένα λεωφορείο όλοι τριγυρνάμε μέσα στην πόλη* (χάρτες πόλεων), *Χρονολόγιο*.
- * Οι διασυνδέσεις αυτές είναι ενδεικτικές. Ενδεχομένως υπάρχουν και άλλες συνδέσεις που μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε ανάλογα με τη δυναμική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία

Κάθε βιβλίο ιστορίας και γεωγραφίας.

Ταξίδια στις βυζαντινές θάλασσες, Υπουργείο Πολιτισμού, 1997.